

THỎA THUẬN QUỐC TẾ MỚI VỀ VIỆC ĐẶT TÊN BÃO CHO KHU VỰC TÂY BẮC THÁI BÌNH DƯƠNG VÀ BIỂN ĐÔNG

Dương Liên Châu
Trung tâm quốc gia dự báo KTTV

Tại khoá họp lần thứ 31 của Ủy ban bão tổ chức tại Quezon City, Metro Manila, Phi-líp-pin từ ngày 01 đến 07-XII-1998, các nước và lãnh thổ thành viên đã thống nhất phê chuẩn bằng danh sách tên bão dùng cho khu vực Tây Bắc Thái Bình Dương và biển Đông. Bảng danh sách này sẽ bắt đầu được sử dụng từ ngày 01-I-2000. Bài này xin giới thiệu một số nét chính trong quá trình đi đến sự thống nhất này.

1. Bối cảnh chung

Từ trước đến nay, mọi người đều nhận thấy sự cần thiết phải có một cách nào đó để phân biệt các cơn bão với nhau. Cách xưa nhất đã làm là phân biệt chúng theo kinh độ và vĩ độ khi đổ bộ nhưng cách làm này thường gây nhầm lẫn. Đến đầu thế kỷ này, một vài cơn bão ở vùng biển Ca-ri-bê được đặt tên theo tên các Thánh vào ngày cơn bão đổ bộ. Trong chiến tranh thế giới thứ II, ở nước Mỹ người ta thường dùng tên phụ nữ để đặt tên cho bão. Nhưng vào những năm cuối của thập kỷ 70, theo yêu cầu của phong trào phụ nữ Mỹ, bản danh sách này phải bao gồm cả tên nam giới và nữ giới. Người ta cũng nhận thấy lợi ích rõ ràng của việc đặt tên này trong việc truyền và phát tin bão, đặc biệt trong vấn đề cảnh báo bão. Ý tưởng được đưa ra là các tên phải ngắn gọn, quen thuộc đối với người sử dụng, dễ nhớ và phải dễ thông tin đối với hàng triệu người sống ở nơi bị bão đe dọa, như vậy nhằm tránh nhầm lẫn, nhất là trong trường hợp có nhiều cơn bão cùng hoạt động trong một vùng và trong cùng một thời gian nhất định. Cuối thập kỷ 70 và một vài năm tiếp theo, các bảng tên bão khác nhau đã được sử dụng rộng rãi trên trường quốc tế dưới sự bảo trợ của các Ủy ban bão từng vùng do Tổ chức khí tượng thế giới điều phối.

Đối với khu vực Tây Bắc Thái Bình Dương, Trung tâm bão thuộc Trung tâm khu vực khí tượng chuyên ngành Tokyo (RSMC Tokyo) chịu trách nhiệm đánh số các xoáy thuận nhiệt đới đạt đến cường độ bão hoạt động ở khu vực này. Số này gồm 4 ký tự: 2 ký tự đầu chỉ năm và 2 ký tự cuối là số thứ tự của cơn bão theo trình tự thời gian xuất hiện trong năm. Riêng đối với tên các cơn bão, một vài cơ quan khí tượng trong vùng và các hãng thông tin quốc tế có thói quen sử dụng bảng tên bão do Trung tâm Liên hợp cảnh báo bão tại Guam đưa ra (bảng tên này được sử dụng với mục đích ban đầu để cho giới quân sự Mỹ tham khảo).

Tại khoá họp lần thứ 30 của Ủy ban bão tại Hồng Kông, Trung Quốc từ ngày 25-XI đến 01-XII-1997, tất cả các nước và lãnh thổ thành viên đã quyết định chuẩn hoá việc đặt tên bão bằng việc lập ra một bảng tên bão cho vùng Tây Bắc Thái Bình Dương và biển Đông. Mục đích chính của bảng tên bão này là để sử dụng trong các bản tin phát trên các phương tiện thông tin đại chúng và trong các bản tin phát ra cho

hàng không và hàng hải quốc tế. Các nước thành viên của Uỷ ban bão cũng phải sử dụng bảng tên này trong các bản tin phát ra cộng đồng quốc tế.

2. Nguyên tắc chung trong việc lập ra bảng tên bão

Các nước và lãnh thổ thành viên của Uỷ ban bão đã thống nhất chỉ sử dụng một bảng tên duy nhất cho khu vực Tây Bắc Thái Bình Dương và biển Đông. Điều này có lợi là rất đơn giản trong việc sử dụng và để trở nên quen thuộc đối với công chúng. Tất cả các nước và lãnh thổ là thành viên của Uỷ ban bão bao gồm: Cam-pu-chia, Trung Quốc, Cộng hoà dân chủ nhân dân Triều Tiên, Hồng Kông (Trung Quốc), Lào, Macao, Ma-lai-xi-a, Phi-líp-pin, Hàn Quốc, Thái Lan, Việt Nam, Nhật, Mi-crô-nê-xi-a và Mỹ đều đồng ý đóng góp tên bão theo ngôn ngữ của nước mình vào bảng tên bão này theo nguyên tắc sau:

- Mỗi nước thành viên đóng góp một số lượng tên bão bằng nhau (10 tên),
- Bảng tên bão sẽ được sử dụng theo thứ tự từ trên xuống dưới, sau khi dùng đến tên cuối cùng thì lại quay lại từ tên đầu tiên,
- Bảng danh sách tên bão được chia làm 5 cột, mỗi cột (28 tên) bao gồm 2 vòng tên được sắp xếp theo thứ tự tên nước theo vần alphabet.

Việc chọn tên bão theo ngôn ngữ của từng nước được lựa chọn theo nguyên tắc sau:

- Mỗi tên không được dài quá 9 ký tự,
- Dễ phát âm trên Đài và trên T.V,
- Không mang nghĩa xấu đối với ngôn ngữ của nước thành viên khác,
- Không gây khó khăn đối với nước thành viên khác,
- Không được mang tên các hãng thương mại.

Được sự uỷ nhiệm của Tổng cục KTTV, Trung tâm quốc gia dự báo KTTV chịu trách nhiệm soạn thảo danh sách tên các cơn bão bằng tiếng Việt để đóng góp vào bản danh sách của Uỷ ban bão. Dựa trên các nguyên tắc về chọn lựa tên do Uỷ ban bão đưa ra, sau khi đã tham khảo ý kiến của các chuyên gia trong ngành; tiếp thu ý kiến của Viện Ngôn ngữ học và Hội nhà báo Việt Nam và được sự phê duyệt của Tổng cục KTTV, Trung tâm quốc gia dự báo KTTV đã đưa ra được một bản danh sách gồm 30 tên bão để Uỷ ban bão xem xét. Cuối cùng chỉ có 10 tên bão được tất cả các nước thành viên chấp nhận chính thức đưa vào bản danh sách chung của Uỷ ban bão (xem Phụ lục I).

Bảng danh sách tên bão dùng cho khu vực Tây Bắc Thái Bình Dương và biển Đông như được trình bày trong Phụ lục I đã được các nước và lãnh thổ thành viên thống nhất phê chuẩn tại khoá họp lần thứ 31 của Uỷ ban bão tại Quezon City, Metro Manila, Phi-líp-pin từ ngày 01 đến 07-XII-1998. Trung tâm bão thuộc Trung tâm khu vực khí tượng chuyên ngành Tokyo (RSMC Tokyo) sẽ chịu trách nhiệm đặt tên bão mỗi khi đánh số thứ tự các cơn bão. Như vậy, các tên bão nằm trong bảng danh sách tên bão của Uỷ ban bão chỉ được sử dụng cho các xoáy thuận nhiệt đới đạt đến cường độ bão. Mỗi một cơn bão sẽ được phân biệt bằng tên tiếp theo là một số gồm có 4 ký tự ghi trong ngoặc đơn chỉ năm và số thứ tự xuất hiện trong năm. Để tránh nhầm lẫn, Trung tâm bão thuộc Trung tâm khu vực khí tượng chuyên ngành Tokyo (RSMC

Tokyo) sẽ không đặt tên bão theo bảng danh sách tên của Ủy ban bão đối với các cơn bão đã được đặt tên trước khi vượt qua đường kinh tuyến đổi ngày (Date Line) đi từ đông sang tây nhưng sẽ đánh số chúng. Trung tâm bão khu vực Trung Thái Bình Dương của Mỹ - Cơ quan chịu trách nhiệm đặt tên bão cho khu vực này - cũng sẽ tiếp tục sử dụng tên bão do Trung tâm bão thuộc Trung tâm khu vực khí tượng chuyên ngành Tokyo (RSMC Tokyo) đặt khi có cơn bão vượt qua đường kinh tuyến đổi ngày đi từ tây sang đông.

Phụ lục I. Bảng tên bão dùng cho khu vực Tây Bắc Thái Bình Dương và biển Đông (có hiệu lực từ ngày 01-I-2000)

Tên nước đóng góp	I	II	III	IV	V
	Tên	Tên	Tên	Tên	Tên
Cam-pu-chia	Damrey	Kong-rey	Nakri	Krovanh	Sarika
Trung Quốc	Longwang	Yutu	Fengshen	Dujuan	Haima
CHDCND Triều Tiên	Kirogi	Toraji	Kalmaegi	Maemi	Meari
Hồng Kông	Kai-tak	Man-yi	Fung-wong	Choi-wan	Ma-on
Nhật	Tenbin	Usagi	Kanmuri	Koppu	Tokage
Lào	Bolaven	Pabuk	Phanfone	Ketsana	Nock-ten
Macao	Chanchu	Wutip	Vongfong	Parma	Muifa
Ma-lai-xi-a	Jelawat	Sepat	Rusa	Melor	Merbok
Mi-crô-nê-xi-a	Ewinlar	Fitow	Sinlaku	Nepartak	Nanmadol
Phi-líp-pin	Bilis	Danas	Hagupit	Lupit	Talas
Hàn Quốc	Gaemi	Nari	Changmi	Sudal	Noru
Thái Lan	Prapiroon	Vipa	Megkhla	Nida	Kularb
Mỹ	Maria	Francisco	Higos	Omais	Roke
Việt Nam	Saomai	Lekima	Bavi	Conson	Sonca
Cam-pu-chia	Bopha	Krosa	Maysak	Chanthu	Nesat
Trung Quốc	Wukong	Haiyan	Haishen	Dianmu	Haitang
CHDCND Triều Tiên	Sonamu	Podul	Pongsona	Mindule	Nalgae
Hồng Kông	Shanshan	Lingling	Yanyan	Tingting	Banyan
Nhật	Yagi	Kaziki	Kuzira	Kompasu	Washi
Lào	Xangsane	Fasai	Chan-hom	Namtheun	Matsa
Macao	Bebinca	Vamei	Linfa	Malou	Sanvu
Ma-lai-xi-a	Rumbia	Tapah	Nangka	Meranti	Mawar
Mi-crô-nê-xi-a	Soulik	Mitag	Soudelor	Rananin	Guchol
Phi-líp-pin	Cimaron	Hagibis	Imbudo	Malakas	Talim
Hàn Quốc	Chebi	Noguri	Koni	Megi	Nabi
Thái Lan	Durian	Ramasoon	Hanuman	Chaba	Khanun
Mỹ	Utor	Chataan	Etau	Kodo	Vicente
Việt Nam	Trami	Halong	Vamco	Songda	Saola